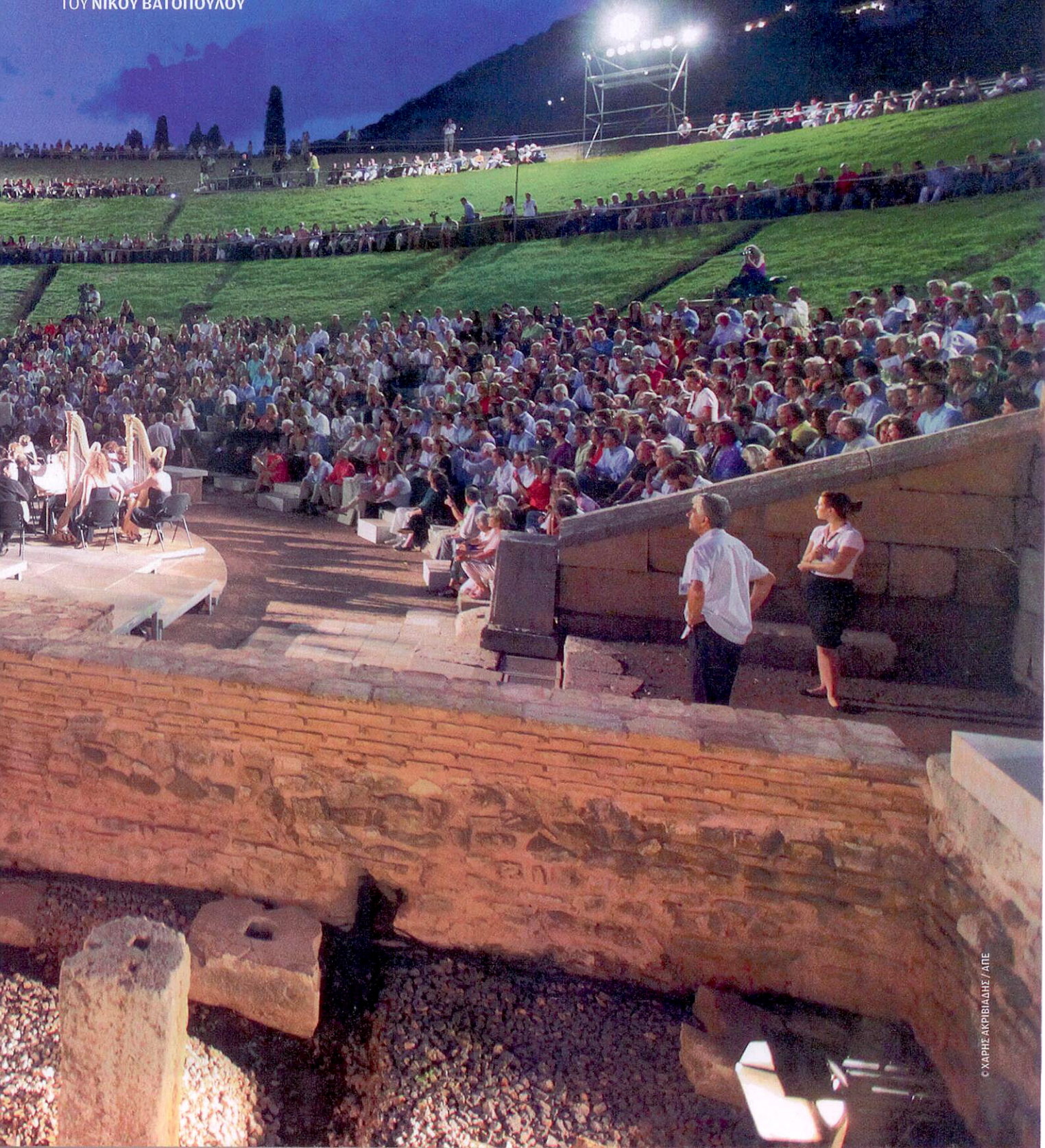

Νύχτα θαυμάτων στην Αρχαία Μεσσηνή

Τα θυρανοίξια του θεάτρου της μετά 17 αιώνες σιωπής -με αδιαμφισβήτητο πρωταγωνιστή τον αρχαιολόγο Πέτρο Θέμελη, ο οποίος έχει αφιερώσει τη ζωή του στην ανάδειξη της αρχαίας πολιτείας- στέλνουν το μήνυμα μιας Ελλάδας που εμπνέεται δημιουργικά από το παρελθόν της και χτίζει το μέλλον της.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

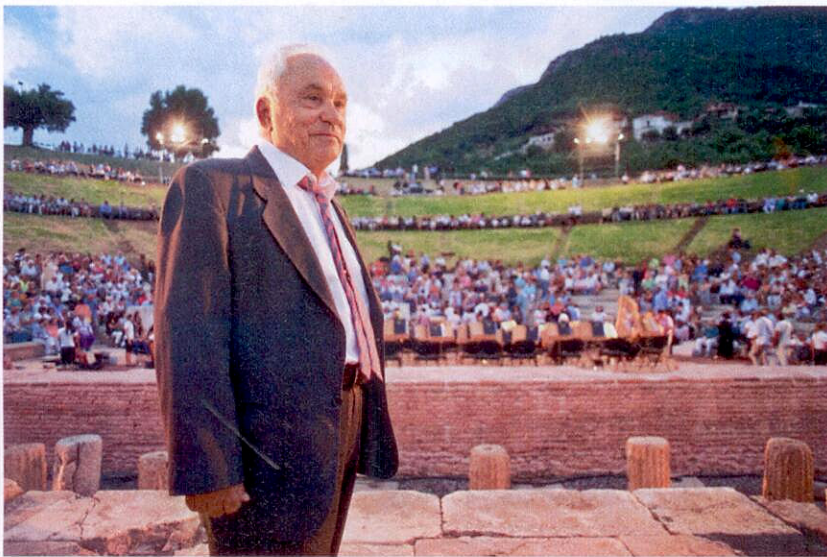
M

ια εβδομάδα και κάτι μετά τα εγκαίνια του θεάτρου στην Αρχαία Μεσσήνη, φέρνω στο νου δύο πράγματα. Τη θέα του χώρου καθώς απλωνόταν σαν μια χλοερή αγκαλιά, έτσι όπως κατεβαίναμε την πλαγιά από τη δημοσιά έως το θέατρο. Και τη χαρά των ανθρώπων, τη συγκίνηση, την αίσθηση ότι συντελείται ένα γεγονός ιστορικό. Μαζί, ένα πλήθος, επίσημοι και όχι, συντελεστές και καλεσμένοι, γύρω στο κοίλον, με πίστη γι' αυτό που πάει να γεννηθεί.

Η Αρχαία Μεσσήνη έχει μεγαλείο. Χωρμένο, ήρεμο, αδιαπραγμάτευτο. Νιώθεις τη γη ποτισμένη, τον αέρα μυρω-

μένο, τα πνευμόνια και η καρδιά γεμίζουν. Εύφορη η γη της Μεσσηνίας, πράσινη, αν και μεσοκαλόκαιρο, η αρχαία πόλη, με μια περηφάνια που σχεδόν σε πληγώνει. Το θέατρο στο οποίο οδηγηθήκαμε είχε τη χάρη ενός ημικύκλιου, τρυφερό, με κομμάτια γρασιδι εκεί όπου σταδιακά θα αποκατασταθούν οι κερκίδες που σήμερα λείπουν.

Δεν ήθελε μεγάλη προσπάθεια να συναισθανθούμε τη συγκίνηση του Πέτρου Θέμελη, του ανθρώπου που με αίμα θαρρείς, σαν χειρώνακτας, έχτισε τη συνείδηση γύρω από την Αρ-

«Ψυχή» της ανασκαφής αλλά και της αναβίωσης της Αρχαίας Μεσσήνης, ο ομότιμος καθηγητής Αρχαιολογίας Πέτρος Θέμελης. Δεξιά: Ο βαρύτονος Δημήτρης Πλατανιάς και η σοπράνο Τσέλια Κοστέα ερμήνευσαν άριες του Βέρντι και του Πουτσίνι.

«Κρατώ στη μνήμη μου τη συγκίνηση του κόσμου, το πώς το κοινό αγκάλιασε

**Η Χριστίνα Παντελίδου,
σολίστ στο αγγλικό
κόρνο με την Κρατική
Ορχήστρα Αθηνών.**

χαία Μεσσήνη. Δικό του είναι το έργο, χρόνο το χρόνο πάλεψε, με άξιους γύρω του, επιστήμονες και τεχνίτες, να φτιάξουν ένα χειροποίητο όραμα. Η Αρχαία Μεσσήνη είναι «πόλη». Δεν αισθάνεσαι ότι είναι σκόρπια θραύσματα. Έχεις την αίσθηση της αστικής ζωής, της κωνεμένης επιθυμίας, της διαρκούς επανάληψης. Υπάρχει ζωή.

Τα εγκαίνια του θεάτρου έγιναν με επισημότητα, αλλά χωρίς αγκυρώσεις. Ήταν σαν μια πνοή ανάσας να τράβηξε μια αυλαία και η ζωή να κατακυβέρνησε από τις κερκίδες στην ορχήστρα. Έγινε φυσικά, σαν τοκετός. Οση ώρα ακούγαμε τη μουσική, εξάισιες μελωδίες ιταλικής όπερας, με τον Βασίλη Χριστόπουλο, λυγρό μαέστρο, γεμάτο νιάτα, να διευθύνει μια αναπτερωμένη Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, σκεφτόμουν «τι τύχη!» να είναι κανείς παρών σε αυτήν τη μέθεξη. Από πάνω ο καλοκαιρινός ουρανός, γεμάτος άστρα, στο βάθος ο κάμπος της Μεσσηνίας, σκοτεινός με νοτισμένη τη χλόη της νύχτας και στην καρδιά του βλέμματος η φωτισμένη ορχήστρα με τις δύο χρυσές άρπες να φεγγοβολούν. Και οι φωνές... Του Δημήτρη Πλατανιά και της Τσέλια Κοστέα, να ανεβαίνουν και να φτιάχνουν ένα μικρό θαύμα.

Αυτή ήταν η Μεσσήνη εκείνο το Σάββατο, 3 Αυγούστου. Ξεχνούσες ποιος είσαι, απλώς είχες την πίστη ότι ήσουν στη σωστή πλευρά. Αυτό περνούσε σαν αίσθηση, υπήρχε μια μελαγχολική αισιοδοξία. Μελαγχολική από την αντίστιξη με άλλες πτυχές της πραγματικότητας, αλλά εδώ, στη Μεσσήνη, εκείνη την ώρα, η Ελλάδα ήταν στα καλύτερά της. Το έβλεπες από τα νεαρά παιδιά που σε οδηγούσαν με ευγένεια στις θέσεις σου έως τη σεμνή στάση των πρωτεργατών αυτού του θαύματος, όσων δούλεψαν σκληρά για να ανελκυστεί η αρχαία πόλη σαν ένα μαρμάρινο καράβι από το ημίφως στην κοινή θέα.

Ιστορία, τουρισμός, οικονομία

«Ήταν ένα ρίγος και ταυτόχρονα μια πλημμύρα φωτός και αλήθειας», είπε στο «Κ» ο Σταύρος Μπένος, ο πρόεδρος του «Διαζώματος», αυτού του άλλου μικρού-

© ΜΑΡΟ ΚΟΥΡΗ

το σκοπό και ένωσε αυτήν τη μαγεία», λέει ο Πέτρος Θέμελης.

Το αρχαίο θέατρο από ψηλά. Η αναστήλωση και η αποκατάστασή του είναι ιδιαίτερα επίπονη και πολύπλοκη διαδικασία, που έχει ξεκινήσει εδώ και δύο δεκαετίες.

Η ΣΚΛΗΡΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Με μεγάλες δυσκολίες, με μειώσεις προσωπικού αλλά με σθένος και σύμψηνοια, προχωρά το αρχαιολογικό έργο στην Αρχαία Μεσσήνη. Με γενναία χορηγία από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, τα αναστηλωτικά έργα έχουν φέρει στο φως, ανάμεσα σε άλλα, αυτό το θέατρο με την κινητή σκηνή, παρόμοια με αυτή στο Θέατρο της Σπάρτης και σ' εκείνο της Μεγαλόπολης. Τέτοια κινητή σκηνή είχε και το Θέατρο της Πομπηίας (που είναι, βέβαια, μεταγενέστερη της Μεσσήνης).

Ο καθηγητής Πέτρος Θέμελης, μαζί με τους λοιπούς εργατοτεχνίτες, αρχαιολόγους και τεχνικούς (δεν παραλείπει ποτέ να επισημαίνει τη συλλογική δουλειά), είναι εκεί από το 1986. Έχει λάβει το χρίσμα από την Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, η οποία κατέχει το δικαίωμα των ερευνών στην Αρχαία Μεσσήνη από το 1875 έως σήμερα. Έχει οριστεί επισήμως διευθυντής του τιτάνιου έργου - αν αναλογιστεί κανείς την έκταση του χώρου και τον αγώνα απέναντι στη δυσπιστία και την αναβλητικότητα. Και μπορεί το θέατρο να αναγεννήθηκε, αλλά η δουλειά συνεχίζεται. Ένα νέο κεφάλαιο έχει μόλις ανοίξει.

μεγάλου θαύματος που κινητοποιεί ό,τι καλύτερο έχει η ελληνική κοινωνία και το φέρνει μπροστά. «Είναι ταυτόχρονα και μια υπόσχεση για την Ελλάδα του μέλλοντός μας», συνεχίσε. «Είναι σαν να είδαμε προχθές να φανερώνεται μπροστά μας η Ελλάδα που μας αξίζει». Δεν είναι υπερβολή. Αν μένει κάτι πέρα από τη συγκίνηση της εμπειρίας, αυτό είναι η επένδυση στην Ελλάδα που έρχεται, που κομμάτια της είναι ήδη εδώ και δουλεύουν για το αύριο.

Ο Πέτρος Θέμελης, από τις πιο «πλήρεις» προσωπικότητες, με συγκερασμό γνώσης, εργατικότητα, συνέπειας, οράματος και ταπεινότητας, είναι ο ίδιος ένα πειστήριο ότι τα πράγματα μπορούν να κινηθούν μπροστά. Ο ίδιος θα αποστρεφόταν κάθε λιβάνισμα, άλλωστε η δική του στάση, από τον τόνο της φωνής του έως τη γλώσσα του σώματος, υποδηλώνει την πίστη στο ότι «τα πολλά λόγια είναι φτώχεια». Δουλειά, εμπιστοσύνη, συνεργασία. Η Αρχαία Μεσσήνη είναι το όραμα. Ένα όραμα που είναι ευρύτερο, πλουσιότερο και σαφώς πιο σύνθετο από το ίδιο το έργο της αφύπνισης μιας αρχαίας πολιτείας. «Ανοίγει ένα κεφάλαιο», είπε ο ίδιος στο «Κ». «Το ίδιο το γεγονός των εγκαινίων δεν ήταν το βασικό ζητούμενο, αλλά μια αφετηρία για όλα όσα μας πε-

ριμένουν και που πρέπει να γίνουν. Η Αγορά της πρέπει να αποκαλυφθεί και να συνδεθεί με το Θέατρο ως σύνολο, όπως ήταν και στην αρχαιότητα. Από τη βραδιά των εγκαινίων κρατώ στη μνήμη μου τη συγκίνηση του κόσμου, το πώς το κοινό αγκάλιασε το σκοπό και ένιωσε αυτήν τη μαγεία. Αυτό με ενθαρρύνει και μου έδωσε νέες δυνάμεις για να συνεχίσω».

Τα εγκαινία έγιναν. Και τώρα, τι; Η αρχή έγινε σε μια εποχή όπου οι προτεραιότητες μεταβάλλονται. Η Αρχαία Μεσσήνη έρχεται να σηκώσει το βάρος μιας πθηκής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, μέσα σε ένα νοσηρό τρίγωνο ιστορίας, τουρισμού και οικονομίας. Από μόνη της δεν μπορεί να υποστηριχθεί χωρίς ένα δίκτυο υποδομών, χωρίς μια κοινωνία πρόθυμη και κινητική, χωρίς μια σταθερή ροή επισκεπτών, χωρίς πρόσβαση, χωρίς προστασία και ανάδειξη του πνευματικού της εκτοπίσματος, του συγκινησιακού της φορτίου, της λεπτής θέσης της ανάμεσα στην πόλη της Καλαμάτας, τη μεσσηνιακή ενδοχώρα και τη φυσική κλωρίδα που την περιβάλλει. Αυτή η Μεσσήνη αποκαλύπτεται και αυτή η Μεσσήνη, η οποία χρόνο με το χρόνο θα αναδύεται, έρχεται με το δικό της μήνυμα για την Ελλάδα που θέλουμε να φτιάξουμε. Από την αρχή. •